

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף כב

בר ברתיה דרבי ינאי: בן בתו של רבי ינאי (נכדו) בא אליו בשביל שיתיר לו את נדרו. אמר לו רבי ינאי: אם היית יודע שכאשר נדרת את הנדר פותחים בשמים את הפנקסים ובודקים את הזכויות שלך (בגלל שהנודר ולא חושש שמא יכשל בקיום הנדר מחזיק את עצמו כחסידי, ומשום כך ממשמשים במעשיו) האם היית נודר? אמר לו: לא הייתי נודר, והתיר לו את הנדר. סוג התרת נדרים זו היא 'פתח' ולא חרטה כי רבי ינאי סובר שאין פותחין בחרטה.

'ואחר נדרים לבקר': פירוש הפסוק: לאחר שאדם נודר מבקרים את מעשיו בשמים.

אנן לא פתחינן ליה בהא: אנו לא נתיר נדר בכזה 'פתח', משום שיש לחשוש שמא האדם הזה היה נודר גם אם היה יודע את מה שאמרנו לו, אבל בגלל שאמרנו לו את החומרה הגדולה שיש בנדירת נדר הוא לא יחציף פניו לומר שהוא היה נודר בכל מקרה – וממילא אין כאן באמת פתח.

ולא פתחינן בהדא אחרנייתא: וגם לא נפתח פתח כמו הפתח האחר שפתח בו רבה בר בר חנה:

כל הבוטה: כל הנודר ראוי לדקור אותו בחרב, אבל לשון חכמים שמתירים לו את הנדר היא הרפואה לדבר.

גם כאן יש לחשוש שלא יעזב פניו לומר שאף על פי כן היה נודר, וממילא הפתח אינו פתח.

ברישא פתחינן: בחלק הראשון שאמר רבי נתן אפשר לפתוח - דהיינו 'הנודר כאילו בנה במה', בגלל שבניית במה בלבד עדיין אינה חמורה כל כך. אבל בסיפא של דבריו 'והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן' שזהו מעשה חמור להקריב קרבן בבמה ולא בבית המקדש – לדעת אב"י פותחים, ולדעת רבא לא פותחים.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

רב כהנא: שנה את השמועה הזו במחלוקת אביי ורבא כנ"ל, אבל רב טביומי שנה אותה להיפך: בסיפא של דברי רבי נתן לכו"ע לא פותחים, ואילו ברישא מחלוקת אביי ורבא.

ולא פתחינן נמי בהא דשמואל דאמר שמואל 'כל הנודר - אף על פי שמקיימו - נקרא רשע': הגמרא מבארת מנין לומדים זאת:

ויליף חדלה חדלה: הלשון 'חדל' שנמצא בשניהם. בנדר כתוב "וְכִי תִחְדַּל לְנִדָּר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֲטָא" משמע שאם כן תנדור יהיה בך חטא, וברשעים גם מצאנו לשון 'חדל': "שָׁם רָשָׁעִים חֲדָלוּ רִגְזָ" - מכאן שהנודר נקרא רשע.

אף אכן נמי תנינא: במשנה לעיל שהנודר 'כנדרי כשרים' לא אמר כלום כי הכשרים אינם נודרים, אבל האומר 'כנדרי רשעים' הנדר שלו חל בנזירות, בנדרים, וכן בשבועות (שאם נשבע בלשון זו השבועה חלה).

*

כל מיני גהינום שולטים בו: הכעס פוגע בגופו כאילו היו מכניסים אותו לגהינום. פירוש נוסף: מתוך כעסו הוא עובר עבירות שיביאו אותו לגהינום.

התחתוניות = טחורים. זו מחלה ארוכה והחולה בה מצפה תמיד להתרפאות ממנה.

עולא במיסקיה: כשעולא עלה מבבל לארץ ישראל התלוו אליו שני יהודים מ'בני חוזאי'. באמצע הדרך קם אחד מהם ושחט את חבירו. שאל הרוצח את עולא: יפה עשית? עולא שחשש לומר לו את האמת אמר לו: כן, ותגלה את המקום שחתכת אותו בכדי שימות מהר (המאירי מבאר שהאדם כבר היה מת).

כאשר הגיע עולא לארץ ישראל, הוא נכנס לרבי יוחנן סיפר לו את המעשה ושאל אותו: האם חס ושלום החזקתי ידי עובר עבירה? אמר לו רבי יוחנן: עשית כראוי כי היית מוכרח להציל את נפשך.

אבל רבי יוחנן היה תמיה: היאך קרה הדבר שאדם יכעס כעס נורא כל כך בארץ ישראל, והרי בבל היא זו שהתקללה בכעס? אמר לו עולא: שהמעשה קרה עוד קודם שעברנו את הירדן לארץ ישראל.

שנאמר "רָשַׁע נְגִבָה אָפוּ" (= בתגבורת כעסו) **בַּל יִדְרֹשׁ, אִין אֱלֹהִים כָּל מְזֻמּוֹתָיו** (=) השכינה אינה חשובה כנגדו).

שנאמר **"כִּי כַעַס בְּחִיק כְּסִילִים יְנוּחַ"** (= משמע שמי כועס הוא כסיל), וכתוב **"וּכְסִיל יִפְרֹשׁ אֶלֶת"** (= שמוסיף טפשות).

אלמלא חטאו ישראל: אילו ישראל לא היו חוטאים, היה להם רק את חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד, לפי ששאר ספרי הנביאים הם דברי תוכחות שהוכיחו הנביאים את ישראל על עברות שעשו, ואם לא היו חוטאים לא היו צריכים את התוכחה.

שערכה של ארץ ישראל הוא: ספר יהושע הוא 'ערכה של ארץ ישראל', דהיינו ששם כתובים הערים שבארץ ישראל והנחלות שהשבטים נחלו, ולכן אף אם לא היו חוטאים צריך את ספר יהושע.

מאי טעמא, "כִּי בְּרַב חֲכָמָה רָב כָּעַס": ברוב דברי חכמות הנביאים יש סימן לרוב הכעס שהכעיסו ישראל את הקב"ה.

*

אין נזקקין לאלהי ישראל: מי שנשבע בשם ה' לא נזקקים להתיר לו את שבועתו, כיון שהחציף את פניו להזכיר את שם ה' בשבועתו.

חוץ מקונם אשתי נהנית לי וכו': שבמקרה כזה אף אם נשבע בשם ה' נזקקים להתיר לו את שבועתו כדי להטיל שלום בין איש לאשתו. **לפי דעת המפרשים לא גורסים את ההמשך - 'ונודע שלא גנבה ושללא הכתו', לפי שאם נודע שלא גנבה אין הנדר חל כלל ואינו צריך התרה, לפי שזה בכלל 'נדרי שגגות' המותרים. אמנם יש שיישבו את הגירסה, ועיין בר"נ.**

ההיא דאתאי: אשה אחת באה לפני רב אסי שיתיר לה את שבועתה, אמר לה רב אסי - במה נדרת? אמרה לו - באלוהי ישראל, אמר לה - אילו היית נודרת ב'מוהי' שהוא כינוי בעלמא הייתי נזקק להתיר לך את שבועתך, אבל כעת שהזכרת שם שמים בשבועתך איני מזדקק להתיר לך, לפי שלא מתירים למי שנשבע בשם ה'.

רב כהנא הזדמן לביתו של רב יוסף, אמר לו רב יוסף - תאכל אצלי משהו, ענה לו רב כהנא - 'לא! אני נשבע באדון הכל שאיני טועם לו'.

אמר לו רב יוסף - 'לא יהיה כדבריק! אני נשבע באדון הכל שלא תטעום לו'. הגמרא מבינה כעת שגם רב יוסף נשבע שרב כהנא לא יאכל אצלו.

קושיא: מובן שרב כהנא נשבע שלא לאכול אצל רב יוסף, לפי שרצה שרב יוסף לא ישכנע אותו לאכול אצלו, אבל מדוע רב יוסף היה צריך להישבע שרב כהנא לא יאכל אצלו?

תירוץ: כך אמר רב יוסף לרב כהנא - וכי לא נשבעת בהזכרת ה'?! כיון שנשבעת בשם ה' (= 'אדון הכל') אי אפשר להתיר את שבועתך ואסור לך לאכול אצלי, לפי שלא נזקקים לנשבע בשם ה'.

*

משתבח ליה: רבא שיבח לפני רב נחמן את רב סחורה שהוא אדם גדול, אמר לו רב נחמן - כשיבוא אליך רב סחורה תביא אותו אלי. היה לרב סחורה נדר שרצה להתירו, בא לפני רב נחמן שיתיר לו. אמר לו רב נחמן - על דעת כך וכך נדרת? ענה לו רב סחורה - כן. ועל דעת כך וכך? - כן. וכך היה כמה פעמים שרב נחמן מנסה למצוא לו פתח להתיר ורב סחורה אומר שנדר על דעת כן.

הקפיד רב נחמן על רב סחורה על שנדר נדר כ"כ חזק, ואמר לו - לך לכניסת ביתך! יצא רב סחורה מרב נחמן ומצא בעצמו פתח לנדרו - למדנו במס' אבות 'איזו היא דרך ישרה... ותפארת לו מן האדם', כלומר שבני אדם משבחים אותו על התנהגותו, וכעת שרב נחמן הקפיד עלי על שנדרתי א"כ אין זו 'דרך ישרה', וכל דעת כך לא נדרתי. ואכן התירו לו את הנדר ע"י פתח זה.